

PRAKTINIS VADOVAS

ANTRASIS LEIDIMAS | 2021

DALYVAUJAMASIS BIUDŽETAS JŪSŲ MOKYKLOJE:

KAS TAI YRA IR NUO KO PRADĖTI?

„Transparency International“ Lietuvos skyrius yra ne pelno siekianti, nepolitinė, nevyriausybinių organizacija, įsteigta 2000 m. Daugiau informacijos apie mus rasite www.skaidrumas.lt.

Atnaujintą praktinį vadovą rengė: Ieva Duncikaitė, Deimantė Žemgulytė, Sergejus Muravjovas.
Sociologinius tyrimus atliko: Deividas Bačiulis, Karolis Poška.
Konsultavo: doc. dr. Rūta Žiliukaitė.
Leidinio dizainą ir iliustracijas paruošė: Gabrielius Mackevičius.
Dėkojame mokyklų bendruomenėms už pasitikėjimą ir bendradarbiavimą.

Studijoje naudojamos Evgenios Levin ir Tomo Lukšio nuotraukos.

Tai – antrasis dalyvaujamojo biudžeto praktinio vadovo leidimas (2021 m.), kuris yra projekto „Skaidresnė savivalda 2.0“ dalis. Šis projektas yra Aktyvių piliečių fondo, finansuojamo EEE finansinio mechanizmo lėšomis, dalis.

2020 – 2021 m. prie dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvų prisidėjo Aktyvių piliečių fondas, Britų Taryba Lietuvoje, Prancūzijos ambasada Lietuvoje, Šiaurės ministrų tarybos biuras Lietuvoje bei Vokietijos ambasada Lietuvoje.

2019 m. iniciatyva buvo pilotinio projekto „Mokomosios / Informacinės veiklos mokyklose apie ES biudžetą“ dalis, kurią finansavo Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje.

Daugiau informacijos: www.dalyvaujamasbiudzetas.lt

Turinys

Įžanga	5
Pirmosios mokyklos išbandžiusios dalyvaujamąjį biudžetą	6
Kas yra dalyvujamasis biudžetas?	8
Kaip viskas vyko?	10
Ką išsiaiškinome?	12
Jaunimo pilietinis raštingumas: dalyvujamieji biudžetai COVID-19 pandemijos metu	15
Dalyvujamasis biudžetas Jūsų mokykloje: nuo ko pradėti?	17
Dalyvujamasis biudžetas Jūsų mokykloje: apie ką vertėtų pagalvoti?	18
Summary	20

”

Tai galimybė būti
išgirstiems

“

Įžanga

Kam skirtas šis leidinys?

Šis leidinys skirtas visiems, norintiems išbandyti dalyvaujamąjį biudžetą ir sužinoti, kaip kartu su moksleiviais priimti mokyklai svarbius sprendimus.

Ką naujo Jums pasakosime?

Nuo 2019 m. pradžios iki 2021 m. vasaros kartu su partneriais įgyvendinome 24 dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvas dvidešimtyje Lietuvos mokyklų. Moksleiviai tiek gyvai, tiek virtualiai diskutavo apie mokyklos poreikius, sužinojo, kaip priimami finansiniai sprendimai mokyklose, miestuose, kartu sprendė, kaip išleisti dalį mokyklos biudžeto.

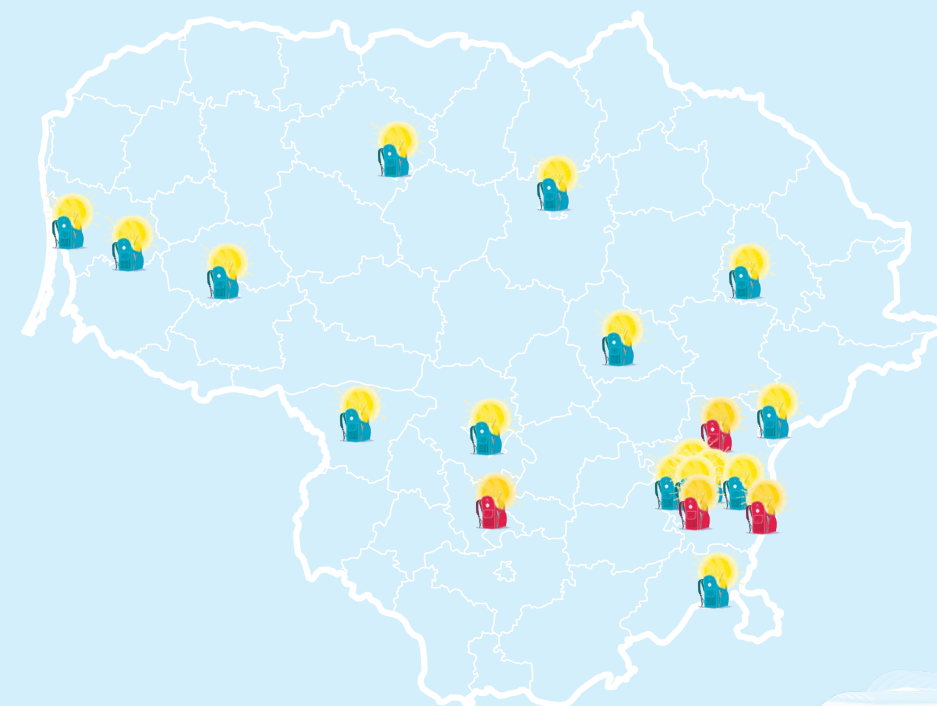
Daugiau apie pirmąsias mokyklas, kurios įgyvendino dalyvaujamąjį biudžetą Lietuvoje, galite rasti 6 psl.

Šiame leidinyje Jums pasakosime, kokį poveikį dalyvaujamas biudžetas daro moksleiviams ir ką vertėtų žinoti norint surengti dalyvaujamąjį biudžetą savo mokykloje.

**Dalyvaujamas biudžetas – tai būdas, kaip galima kartu
spręsti dėl mokyklos biudžeto lėšų panaudojimo**

KURIOS MOKYKLOS IŠBANDĖ DALYVAUJAMĄJĮ BIUDŽETĄ?

Eitminiškių gimnazija	2
Kalvelių „Aušros“ gimnazija	2
Prienų „Žiburio“ gimnazija	2
Vilniaus Simono Konarskio gimnazija	2
Utenos Adolfo Šapokos gimnazija	1
Kauno Žaliakalnio progimnazija	1
Klaipėdos Gedminų progimnazija	1
Klaipėdos r. Veiviržėnų Jurgio Saulio gimnazija	1
Pabradės „Ryto“ gimnazija	1
Panevėžio rajono Pajstrio Juozo Žikaro gimnazija	1
Šakių „Žiburio“ gimnazija	1
Šalčininkų Jano Sniadeckio gimnazija	1
Šiaulių „Rasos“ progimnazija	1
Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazija	1
Ukmergės Senamiesčio progimnazija	1
Vilniaus Aleksandro Puškino gimnazija	1
Vilniaus Antakalnio progimnazija	1
Vilniaus r. Mickūnų gimnazija	1
Vilniaus šv. Jono Pauliaus II gimnazija	1
Vilniaus Vladislavo Sirokomlės gimnazija	1

Pirmosios mokyklos išbandžiusios dalyvaujamąjį biudžetą

EITMINIŠKIŲ GIMNAZIJA

60 moksleivių

Sprendė dėl 1000 eurų

Balsavimui pateikti 7 projektai

Laimėjo projektas „Lauko pavėsinė“

Netradicinėms pamokoms ir poilsui lauke skirta erdvė

KALVELIŲ „AUŠROS“ GIMNAZIJA

80 moksleivių

Sprendė dėl 1500 eurų

Balsavimui pateikti 3 projektai

Laimėjo projektas „Mes už sportą“

Sporto inventorius

Klaipėda

Kaunas

Vilnius

Kas joje dalyvavo?

5 – 8 klasių ir I – IV gimnazijos klasių moksleiviai

Kiek laiko įgyvendinome iniciatyvą?

3 mėnesius
2019 metais

”

Rekomenduoju, nes
tai smagu ir mokomasi
bendradarbiauti su
mokyklos bendruomene

“

Kas yra dalyvaujamasis biudžetas?

Dalyvaujamasis biudžetas – tai būdas, kaip galima kartu su gyventojais spręsti dėl viešųjų lėšų panaudojimo, kai visi turi galimybę balsuoti už idėjas ir taip išrinkti geriausias. Nors dalyvaujamojo biudžeto idėjai jau daugiau nei 30 metų, o pasaulyje vis daugiau miestų ir mokyklų jį išbandė, Lietuvos mokyklose moksleiviai paprastai tokiose iniciatyvose nedalyvaudavo.

Europos Sąjungoje daugiausiai dalyvaujamųjų biudžetų vyksta Prancūzijoje. Vien Paryžiuje 83 proc. mokyklų jau yra išbandžiusios dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvą, jose moksleiviai gali balsuoti ir tokiu būdu išrinkti vieną projektą iš dvidešimties, kurį norėtų įgyvendinti labiausiai.¹ Moksleivių išrinktas idėjas įgyvendina mokyklų administracijos.

Dalyvaujamieji biudžetai taip pat vyksta Čekijos², Šveicarijos³ bei Italijos mokyklose. Prahoje, Čekijos sostinėje, 2017 m. septynios pradinės mokyklos išbandė dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvas. Po beveik 2,000 eurų (50,000 CZK) mokykloms skyrė miesto savivaldybė.⁴ Už projektus balsavo daugiau nei 2 tūkst. moksleivių ir jų tėvų. Milane, Italijoje, tais pačiais metais 1,5 tūkst. moksleivių sprendė dėl 10 tūkst. eurų panaudojimo mokyklos aplinkos ir veiklų atnaujinimui.⁵

Nors dalyvaujamieji biudžetai paplitę skirtinguose miestuose, paprastai nevertinama, ar iš tiesų dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvos padeda siekti užsibrėžtų tikslų. Tad TILS ne tik kvietė mokyklas išbandyti dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvą, tačiau ir matavo, kokį poveikį ji turėjo moksleiviams.

Tikimės, kad dalyvaujamasis biudžetas Lietuvos mokyklose galėtų tapti geruoju pavyzdžiu, kai jauniausi Europos Sąjungos gyventojai (moksleiviai) dalyvauja priimant mokykloms svarbius sprendimus. Manome, kad ši iniciatyva gali ne tik padėti formuoti moksleivių vertybes, kurti atvirą sprendimų priėmimo kultūrą, bet ir būti viena iš dalyvaujamojo ugdymo mokyklose dalių.

1 Paris Budget Participatif (oficialus Paryžiaus dalyvaujamojo biudžeto puslapis). https://budgetparticipatif.paris.fr/bp/jsp/site/Portal.jsp?document_id=3158&portlet_id=171

2 D21 (oficialus D21 instituto puslapis). <https://web.d21.me/en/school-pb/>

3 Ville de Genève site officiel (oficialus Ženevos miesto puslapis), 2017. <http://www.ville-geneve.ch/themes/structures-accueil-enfance-activites-extrascolaires/ecole/budget-participatif-ecoles/>

4 Martin Provazník, „Elementary School, Strossmayerovo náměstí, The Prague 7 District“. <https://en.d21.me/reference/elementary-school-strossmayerovo-namesti-the-prague-7-district>

5 Irene Dominioni, „Decide 4 your school”: how Italian students improve their school through participatory budgeting”, 2017. <https://www.euthproject.eu/cremona/>

Kaip viskas vyko?

1

PATVIRTINOME DALYVAUJAMOJO BIUDŽETO TAISYKLES

Su mokyklų administracija sutarėme, kaip atrodys iniciatyva, kada vyks, kiek moksleivių galės dalyvauti, koku būdu jie dalyvaus. Nutarėme, kad kiekvienoje mokykloje bus keli mokytojai ar kiti mokyklos darbuotojai, į kuriuos moksleiviai galės kreiptis, kai jiems reikės patarimų ar pasikonsultuoti. Daugiau kviečiame skaityti skiltyje „Dalyvaujamas biudžetas Jūsų mokykloje: nuo ko pradėti?“

PRISTATĖME INICIATYVĄ MOKYKLOS BENDRUOMENEI

Susitikome su didžiąja dauguma mokyklų moksleivių, taip pat mokytojais ir administracija. Aptarėme, iš ko susideda mokyklos biudžetas, kaip lėšos paskirstomos ir koku būdu patys moksleiviai galės spręsti dėl jų panaudojimo.

2

3

MOKSLEIVIAI SIŪLĖ IDĖJAS, KUR PANAUDOTI DALĮ MOKYKLOS BIUDŽETO

Iš karto po pristatymo surengėme konsultaciją „Ką norėtum pakeisti savo mokykloje? Tam turi 1,000 (1,500) eurų – pasiūlyk savo idėją“. Jos metu moksleiviai pateikė virš 100 idėjų. Jie siūlė surengti įvairių renginių ir išvykų, norėjo įsigyti muzikos įrangos, sporto inventoriaus, būtinės technikos bei atnaujinti mokyklos aplinką.

MOKSLEIVIAI DETALIAI APRAŠĖ SAVO SIŪLYMUS

Iš konsultacijos metu pasiūlytų idėjų moksleiviai išsirinko labiausiai jiems patikusias. Tuomet tų idėjų autoriai nuodugniai jas aprašė pagal iš anksto gautas gaires, nurodė, kodėl jų siūlomos idėjos būtų naudingos mokyklos bendruomenei, koks jų idėjos tikslas, kiek kainuotų įgyvendinti šiuos sumanymus. Šis iniciatyvos etapas truko maždaug 3 savaites.

5

MOKSLEIVIAI TOBULINO IDĖJŲ APRAŠYMUS

Moksleiviams aprašius savo idėjas peržiūrėjome jas ir pateikėme papildomų siūlymų. Pavyzdžiui, pastebėjome, kad moksleiviams verta priminti, kad jų idėjos įgyvendinimui gali reikėti papildomų išlaidų, nes mokykla pirktų ne tik prekes, bet turėtų užsakyti ir statybos paslaugų ar numatyti išlaikymo kaštų. Moksleiviai tikslino ir tobulino savo pasiūlymus bei ruošėsi juos pristatyti visai mokyklos bendruomenei. Šis iniciatyvos etapas truko maždaug 3 savaites.

6

MOKYKLOS VIEŠAI PASKELBĖ PASIŪLYMUS

Likus 2 dienoms iki idėjų pristatymo mokyklos bendruomenei, visi moksleiviai galėjo su jomis susipažinti patys, nes trumpi aprašymai buvo skelbiami viešose mokyklų erdvėse.

MOKSLEIVIAI PRISTATĖ SAVO IDĖJAS

Galutinius savo idėjų pasiūlymus kartu su nuotraukomis, brėžiniais ir piešiniais moksleiviai pristatė visai mokyklos bendruomenei. Kiekvienam pristatymui buvo skirta apie 5–7 minutes kartu su klausimais ir atsakymais.

7

8

MOKYKLOS BENDRUOMENĖ BALSavo

Po idėjų pristatymų ir aptarimų moksleiviai, mokytojai ir mokyklos administracija buvo kviečiami balsuoti. Visi turėjo po vieną balsą. Suskaičiavus balsus buvo paskelbta, kuri idėja laimėjo, laimėjusiai komandai įteiktas diplomas, kiekviena mokykla gavo ir apdovanojimą „Esame dalyvaujamojo biudžeto fanai“.

IDĖJOS ĮGYVENDINAMOS

Mokyklų administracijos įsipareigojo laimėjusias idėjas įgyvendinti vėliausiai iki 2019 m. pabaigos.

9

10

MATUOJAME INICIATYVOS POVEIKĮ

Dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvos metu atlikome kiekybinį tyrimą (moksleivių apklausas). Klausėme moksleivių, kiek jie žino apie jų mokyklos biudžetą ir kaip jis sudaromas, kaip mokykloje priimami sprendimai, ką jiems reiškia dalyvauti tokioje iniciatyvoje.

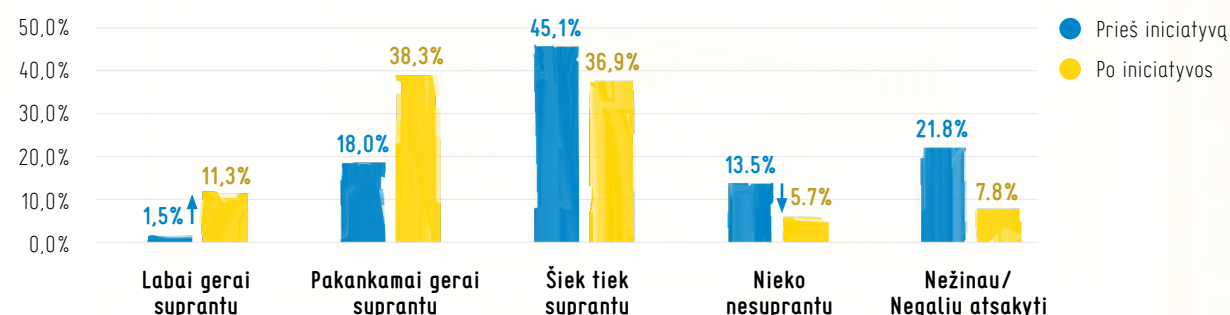
Ką išsiaiškinome?

PIRMĄ KARTĄ ĮGYVENDINĘ DALYVAUJAMUOSIUS BIUDŽETUS 2019 M. IŠSIAIŠKINOME, KAD:

1 Po iniciatyvos daugiau moksleivių suprato, kaip sudaromi mokyklų biudžetai.

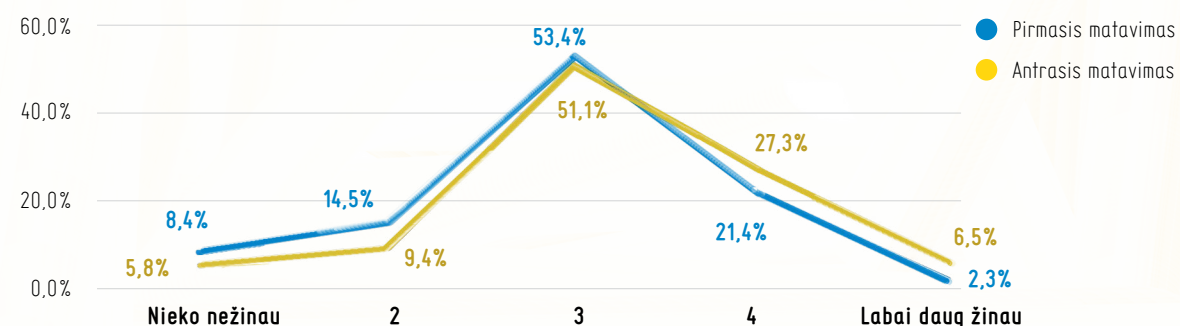
Prieš iniciatyvą 1,5 proc. moksleivių teigė, kad labai gerai supranta, kaip veikia jų mokyklos biudžetas, po iniciatyvos – beveik aštuonis kartus daugiau – 11,3 proc. Moksleivių, nieko nežinančių apie mokyklos biudžetą, sumažėjo daugiau nei du kartus.

Ar supranti, kaip sudaromas mokyklos biudžetas? (n=274)

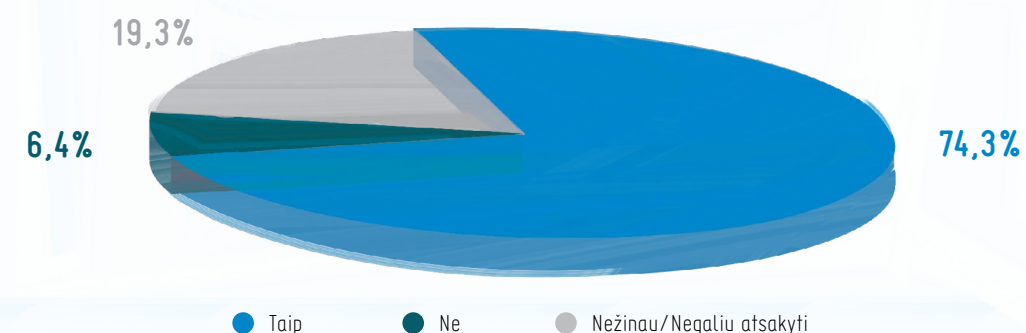
2 Daugiau moksleivių žinojo, kaip įsitraukti į mokyklos veiklas. Po iniciatyvos tris kartus daugiau moksleivių teigė labai daug žinantys, kaip jų mokyklose galima bendradarbiauti su administracija.

Kiek žinai apie tai, kokiais būdais moksleiviai mokykloje, kurioje mokaisi, gali prisidėti priimant sprendimus? (n=270)

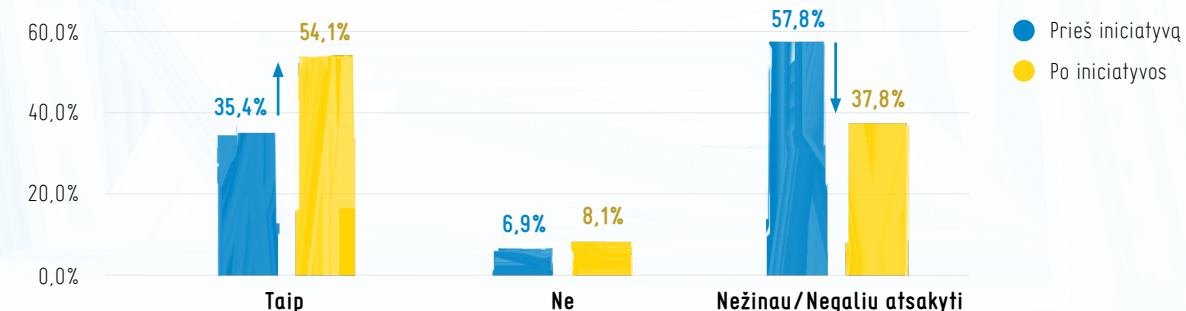
3 7 iš 10 moksleivių norėtų kasmet spręsti dėl mokyklos biudžeto panaudojimo.

Ar norėtum, kad moksleiviams kasmet būtų suteikiama galimybė nuspręsti, kaip panaudoti dalį Tavo mokyklos biudžeto lėšų? (n=140)

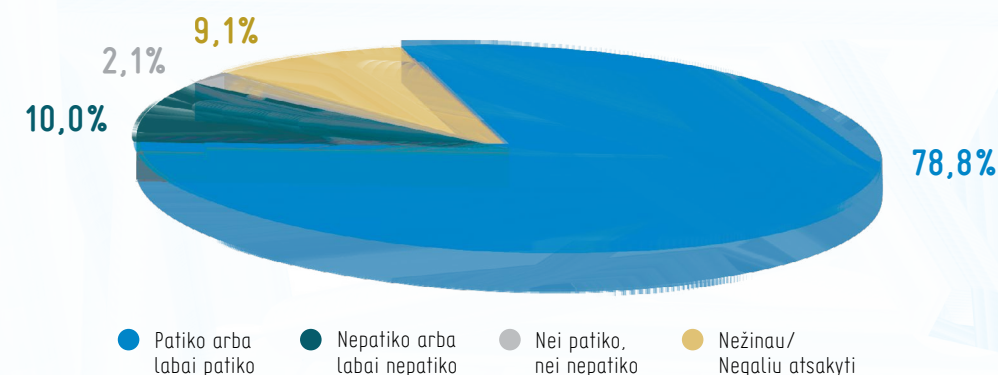
4 Padaugėjo moksleivių, žinančių, ar jų mokykla gauna lėšų iš Europos Sąjungos biudžeto. Prieš iniciatyvą daugiau negu pusė moksleivių negalėjo atsakyti, ar jų mokykla yra panaudojusi Europos Sąjungos lėšų. Po iniciatyvos tokių moksleivių sumažėjo trečdaliu.

Kaip manai, ar Europos Sąjunga anksčiau skyrė Tavo mokyklai lėšų? (n=266)

5 4 iš 5 moksleivių dalyvaujamojo biudžeto iniciatyva patiko. Dalyvujamąjį biudžetą jie išbandė pirmą kartą.

Kaip vertini dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvą mokykloje? (n=140)

Laimėjusios moksleivių idėjos
„Jaukumas foje“ įgyvendinimas
Veiviržėnų Jurgio Šaulio
gimnazijoje 2021 m.

JAUNIMO PILIETINIS RAŠTINGUMAS: DALYVAUJAMIEJI BIUDŽETAI COVID-19 PANDEMIJOS METU

2020–2021 m. m. trijose mokyklose (po vieną iš Estijos, Lietuvos ir Švedijos) pamatavome dalyvaujamojo biudžeto poveikį. Į šią iniciatyvą virtualiai (Lietuva), gyvai (Švedija) ir mišriu būdu (Estija) įtraukėme apie 820 moksleivių – nuo priešmokyklinukų iki abiturientų. Pamatėme, kad tiek virtualiai, tiek gyvai vykstantis dalyvaujamas biudžetas didina pilietinį ir finansinį raštingumą visose moksleivių amžiaus grupėse.*

KOKIŲ REZULTATŲ PASIEKĖME?

1

**2/3 DAUGIAU MOKSLEIVIŲ IŠ
LIETUVOS IR ESTIJOS GERAI
SUPRANTA, KAIP SUDAROMI
MOKYKLŲ BIUDŽETAI**

2

**1/3 DAUGIAU MOKSLEIVIŲ
IŠ VISŲ ŠALIŲ ŽINO, KAIP
ĮSITRAUKTI Į MOKYKLOS
VEIKLAS**

3

DIDĖJA MOKSLEIVIŲ PILIETINIS RAŠTINGUMAS

4

**7 IŠ 10 MOKSLEIVIŲ
ESTIJOJE, LIETUVOJE IR
ŠVEDIJOJE DALYVAUJAMASIS
BIUDŽETAS PATIKO**

5

**6 IŠ 10 MOKSLEIVIŲ ESTIJOJE,
LIETUVOJE IR ŠVEDIJOJE NORĖTŲ
ĮGYVENDINTI DALYVAUJAMĄJĮ
BIUDŽETĄ KASMET**

* Daugiau apie iniciatyvas Estijoje ir Švedijoje galite rasti mūsų kolegų interneto svetainėse: www.transparency.ee („Transparency International“ Estijos skyrius) ir www.digidemlab.org („Digidem Lab“).

”

Manau, tai svarbi veikla,
kuri padeda mums gerinti
mūsų mokyklą

“

Dalyvaujamasis biudžetas Jūsų mokykloje: nuo ko pradėti?

PRIEŠ PRADEDANT DALYVAUJAMĄJĮ BIUDŽETĄ, SVARBU SUSITARTI DĖL:

MOKYKLOS BIUDŽETO DALIES

Kokią biudžeto dalį galite skirti dalyvaujamajam biudžetui (siūlome 1-5% mokyklos biudžeto)?

TRUKMĖS

Kiek laiko norite skirti dalyvaujamojo biudžeto įgyvendinimui?

IDĖJŲ GAIRIŲ

Kokias idėjas gali siūlyti moksleiviai, pavyzdžiui:

- » skirtos visai mokyklos bendruomenei;
- » neviršijančios X eurų sumos;
- » tai, ko mokykloje dar neturite;
- » tai, ką mokykloje jau turite, bet norėtusi atnaujinti;
- » nereikalaujančios išlaikymo išlaidų ar papildomos darbo jėgos jų įgyvendinimui.

BALSAVIMO

- » Kas galės balsuoti? Visi moksleiviai, mokytojai, mokyklos administracija, tėvai?
- » Už kiek idėjų galės balsuoti?

KONSULTACINĖS GRUPĖS

Siūlome išsirinkti 3-5 mokytojus ir/ar administracijos atstovus, kurie galėtų patarti moksleiviams, norintiems teikti savo idėjas balsavimui. Moksleiviams gali reikėti patarimų dėl išlaidų apskaičiavimo, idėjos įgyvendinimo, logistikos ir kitų aspektų.

NAUDOJAMŲ INTERNETO PLATFORMŲ

Jei dalyvaujamasis biudžetas vyksta virtualiu būdu, iš anksto susitarti dėl platformų, kurios bus naudojamos iniciatyvos įgyvendinimo metu. Keletas pavyzdžių: miro, mentimeter, sli.do, google forms.

Dalyvaujamasis biudžetas Jūsų mokykloje: apie ką vertėtų pagalvoti?

- Kitose dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvose būtų prasminga įvertinti, kokią įtaką iniciatyvos poveikiui galėtų turėti bendruomeniškumas ir moksleivių tarpusavio santykiai.

Prieš iniciatyvą pastebėjome, kad vienoje mokykloje moksleiviai labiau pasitiki vieni kitais bei dažniau save tapatina su mokyklos bendruomene. Iniciatyvos pabaigoje pamatėme, kad šioje mokykloje įvyko ir santykinai didesnis pokytis. Galbūt bendruomenėse, kuriose pasitikėjimas vieni kitais didesnis, moksleivių aktyvumas iniciatyvoje taip pat bus didesnis?

- Kuo anksčiau kviečiame apsvarstyti, ar moksleivius kviestumėte dalyvauti kitu nei pamokos metu, ar skirtumėte atskirų pamokų laiko, kaip struktūruotumėte visos iniciatyvos etapus.

Tai svarbu apsvarstyti, nes dalyvaujamojo biudžeto dizainas gali lemti, kiek moksleiviai įsitrauks į iniciatyvą, kaip ją vertins bendruomenės nariai. Tai gali daryti įtakos moksleivių motyvacijai, nes jiems dalyvaujamas biudžetas tikriausiai bus pirmoji tokio pobūdžio iniciatyva. Norint juos sudominti ir įtraukti, rekomenduojame skirti bent dalį laiko ir pamokų metu.

- Prieš iniciatyvą kviečiame apsitarti, kiek laiko galėtų trukti dalyvaujamojo biudžeto iniciatyva Jūsų mokykloje.

Viena iš iniciatyvoje dalyvavusių mokyklų teigė, kad tokie veiklai ateityje norėtų skirti daugiau laiko. Tai, manome, gali būti ypač aktualu mažoms miestelių mokykloms, kuomet mokytojai atvažiuoja tik į kelias pamokas tam tikromis savaitės dienomis ir yra sunkiau užtikrinti mokytojų bei administracijos nuolatinį bendravimą su moksleiviais. Kitoje mokykloje, atvirkščiai, mokytojų nuomone, iniciatyvą būtų galima įgyvendinti ir per daug trumpesnį laiką.

- Dar prieš iniciatyvą užsibrėžkite, kokių tikslų norėtumėte pasiekti įgyvendindami dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvą.

Tai padės Jums kuriant iniciatyvos dizainą bei vėliau įvertinant dalyvaujamojo biudžeto sėkmę. Kviečiame prieš ir po iniciatyvos apsvarstyti, ar sėkmės atveju ketintumėte dalyvaujamąjį biudžetą tęsti. Pasidalinkite savo įžvalgomis ir planais su moksleiviais – tai gali paskatinti jų motyvaciją ir atliepti lūkesčius.

Jei turite klausimų ar norėtumėte sukurti pokytį savo įstaigoje, maloniai kviečiame su mumis susisiekti el. paštu: info@transparency.lt bei telefonu: +370 5 212 69 51.

Tai padeda sužinoti daugiau apie biudžetą. Padeda suprasti kitų pageidavimus

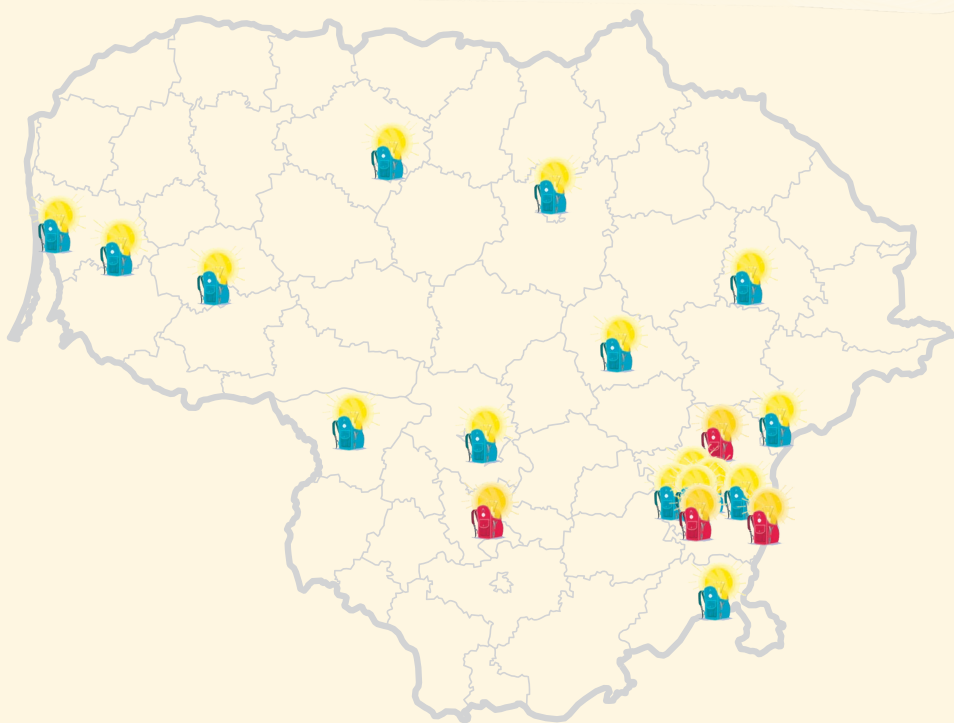

Summary

WHAT THIS GUIDEBOOK HAS TO OFFER?

In this guidebook, we share our experience of introducing participatory budgeting to schools. In some of the schools we also tried to measure whether participatory budgeting initiatives can help boost transparency, i.e. whether they increase the understanding of school finances and the ways to engage in decision-making in the eyes of the students.

AT LEAST 20 SCHOOLS IN LITHUANIA HAVE ALREADY TRIED PB

Eitminiškės gymnasium	2	Klaipėda district Veiviržėnai Jurgis Saulis gymnasium	1	Šilalė Simonas Gaudėšius gymnasium	1
Kalveliai „Aušra“ gymnasium	2	Pabradė „Rytas“ gymnasium	1	Ukmergė Senamiestis progymnasium	1
Prienai „Žiburys“ gymnasium	2	Panevėžys district Pajstrys Juozas Žikaras gymnasium	1	Vilnius Aleksandras Puškinas gymnasium	1
Vilnius Simonas Konarskis gymnasium	2	Šakiai „Žiburys“ gymnasium	1	Vilnius Antakalnis progymnasium	1
Utena Adolfo Šapoka gymnasium	1	Šalčininkai Jonas Sniadeckis gymnasium	1	Vilnius district Mickūnai gymnasium	1
Kaunas Žaliakalnis progymnasium	1	Šiauliai „Rasos“ progymnasium	1	Vilnius st. Jonas Paulius II gymnasium	1
Klaipėda Gedminai progymnasium	1			Vilnius Vladislavas Sirokomlė gymnasium	1

For two months in 2019, students from Eitminiškės gymnasium and Kalveliai “Aušra” gymnasium discussed the needs of their school communities, learned how to make financial decisions in schools, towns, and the European Union and decided how best to spend 1 thousand and 1,5 thousand euros of their school budgets, respectively. The students were surveyed both before and after the initiative. To our knowledge, it was one of the first attempts to measure whether participatory budgeting could help boost transparency, civic and financial literacy.

Results of the initiative in 2019:

- 1 Students better understand their school budgets.** After the initiative, the number of students who said that they were well aware of how their school budget works increased by nearly eight times from 1,5 per cent to 11,3 per cent.
- 2 More students know how to engage in their school’s activities.** After the initiative, the number of students who said they had a strong understanding of how they could cooperate with the school administration increased by three times from 2,3 per cent to 6,5 per cent.
- 3 7 out of 10 students would like to decide on how to spend a part of their school budget every year.**
- 4 The number of students who know how the European Union contributes to the funding of their school has increased by one third.**
- 5 4 out of 5 students enjoyed the participatory budgeting process.**

Until the end of the 2021 school year, at least 20 schools in Lithuania, 4 in Estonia and 1 in Sweden implemented participatory budgeting activities. Students from three schools in three different countries were surveyed both before and after the initiative. PB initiatives were held online in Lithuania, offline in Sweden and in a hybrid way in Estonia. Students involved ranged from pre-school to senior year.*

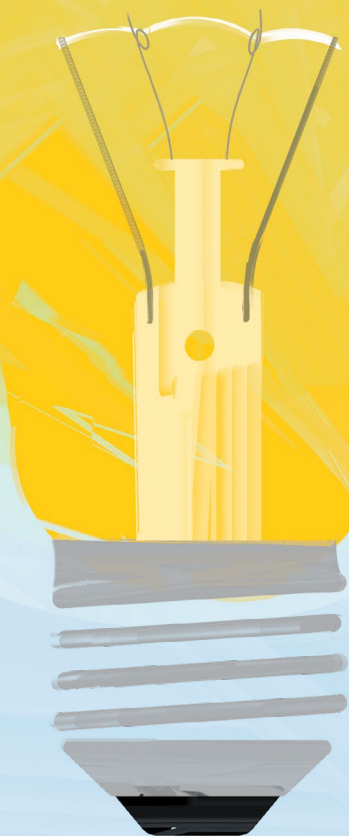
Results of the initiative in 2021:

- 1 2/3 more students in Lithuania and Estonia had a good understanding of how their school budget was composed.**
- 2 1/3 more students from all countries knew how to get involved in their school’s activities.**
- 3 Civic literacy of students increased.**
- 4 7 out of 10 students in Estonia, Lithuania and Sweden liked participatory budgeting initiatives.**
- 5 6 out of 10 students in Estonia, Lithuania and Sweden would like to decide on how to spend a part of their school budget every year.**

We were able to better understand how the students’ behaviour and values changed over the course of the initiative. It also raised new questions and offered ideas for the future initiatives.

For instance, it may be worth evaluating what impact participatory budgeting initiatives can have on the relationships amongst the members of the school community and students. We also suggest that the school community agrees on a few concrete goals that it aims to achieve with the initiative. Doing so could improve the design of the participatory budgeting exercise. It will also be easier to evaluate the role of success of the initiative at the school and meet everybody’s expectations better. We encourage you to consider whether such an initiative could be repeated every year and to share your insights and plans with the students.

* More about initiatives in Estonia and Sweden could be found at our partners’ websites: www.transparency.ee (Transparency International Estonia) and www.digidemlab.org (Digidem Lab).

„Transparency International“ Lietuvos skyrius

Didžioji g. 5, LT-01128
Vilnius, Lietuva

Tel.: +370 5 212 69 51
info@transparency.lt
www.skaidrumas.lt
www.facebook.com/tilietuva

*If you have any questions or suggestions,
please feel free to contact us by e-mail:
info@transparency.lt or by phone: +370 5 212 69 51.*

More information: www.dalyvaujamasibudzetas.lt